

Församlings
instruktion
Västerås
pastorat
2019-2022

INLEDNING

Västerås pastorat består av 13 församlingar fördelade på fyra pastorala områden. Med undantag för ett område består de pastorala områdena av flera församlingar för att möjliggöra samordning av resurserna inom området och pastoratet. Pastoratet utgör Domprostetriets kontrakt. Domprosten har till pastoralområdescheferna delegerat ansvar för att den grundläggande uppgiften blir utförd i områdena. I domprostens ledningsgrupp sker ett samråd kring pastoratsövergripande verksamheter. Pastoralområdescheferna kan delegera uppdraget att vara kaplan i ett församlingsråd. I varje pastoralt område ska det firas huvudgudstjänst varje sön- och helgdag.

Västerås kommun passerade under 2017- 2018 150.000 invånare. Av dessa var 85 589 invånare medlemmar i Svenska kyrkan. Antalet tillhöriga varierar i olika församlingar. Högsta antalet medlemmar i förhållande till antalet invånare har Tillberga församling med 73,4 % tillhöriga medan Skerike församling har 35.5 % tillhöriga i förhållande till antalet invånare.

PERSONELLA RESURSER

I pastoratets personalstat finns 39 prästtjänster inklusive domprost och områdeschefer.

Prästerna fördelas enligt följande: 5,5 + domprost (centrala området), 11 (östra området), 10 (västra området) och 11,5 (norra området). I pastoratet finns 15 diakontjänster, 21,85 musikertjänster varav 6 organisttjänster, 8,85 kantorstjänster och 4 församlingsmusiker samt 22 församlingspedagog/assistenttjänster.

Inom stödverksamheten finns 14,25 församlingsvärdstjänster, 22,73 vaktmästartjänster, 4 kommunikatörer, 4 områdesassistenter. Till stöd räknas även staben med 19,75 tjänster, fastighet med 6 tjänster inklusive kulturarvssamordnare och konservator. På Kyrkogårdsförvaltningen finns 41,1 tjänster.

OMVÄRLDSBESKRIVNING – SAMMANFATTNING

Församlingarna har inför arbetet med Församlingsinstruktionen fått ett gediget statistikmaterial. Detta kommer att ligga till grund för verksamhetsplaneringen i de olika pastorala områdena. Det som presenteras nedan är en övergripande sammanfattning.

Kyrkokansliets rapport Medlemsscenario 2014-2030 för Västerås kommun visar att under perioden 2013-2030 förväntas befolkningen i Västerås kommun öka med 22 725 personer från 142 131 till 164 856 personer. Orsaken till befolkningsökningen anges vara att flyttnettot förväntas bidra med en genomsnittlig ökning på 815 personer per år och födelseöverskottet bidra med en genomsnittlig ökning med 522 personer per år.

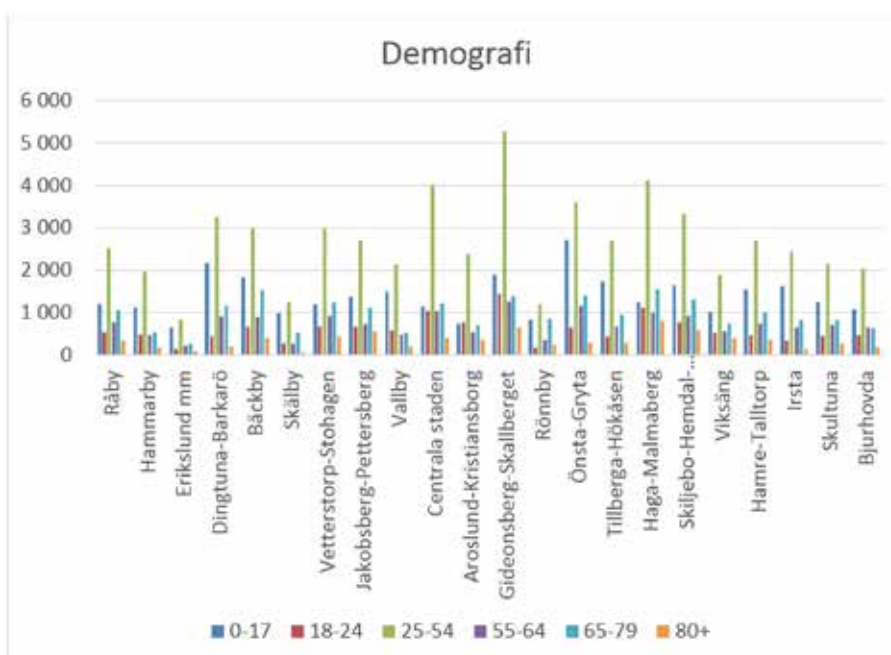
Historiskt så har folkmängden och medlemsantalet i Svenska kyrkan i stort sett varit detsamma men idag finns dock en skillnad dem emellan. Under perioden 2013-2030 är prognosen att medlemsantalet i Svenska kyrkan Västerås minskar från 90 751 till 74 252. Detta innebär att år 2030 kommer Svenska kyrkan Västerås, om prognosen slår in, att ha 16 499 medlemmar färre än 2013. Sammantaget innebär detta att år 2030 kommer 45 procent av kommunens invånare att vara tillhöriga Svenska kyrkan.

MEDLEMMAR OCH FÖRÄNDRINGSKOMPONENTER AV MEDLEMMAR I VÄSTERÅS KOMMUN

Nedan sammanfattas medlemsutvecklingen, förändringskomponenter samt konfirmerationer. Underlaget för 2030 är prognostiserade värden.

	2004	2013	2014	2017*	2030
Medlemmar i Svenska kyrkan	99 607	90 751	89 871	85 589	74 252
Medlemsutveckling		-1 140	-880	-4282	-1 102
Dop	942	734	802	690	345
Avlidna medlemmar	1092	986	998		1 010
Flyttnetto	167	-114	34		-108
Inträden	91	100	105	103	86
Utträden	1 155	1 027	788	1370	523
Kyrkotillhöriga 15-åringar	1 379	952	884		810
Konfirmerationer	536	341	306	301	250

*Dop och konfirmation enligt ministerialbok i Kbok

DEMOGRAFI

Planen för åren fram till 2030 är att staden kommer att växa, förtätning av bebyggelse sker i olika områden och det finns en plan att utveckla vissa serviceorter som Barkarö, Skultuna och Gäddeholm. För att klara den ökande befolkningen så anges det i den nuvarande översiktsplanen för Västerås att man behöver planera för minst 14 000 nya bostäder under perioden 2012-2026. Detta är en långsiktig planering men kan innebära att vissa församlingar kan komma att vänta sig ökad bebyggelse och genom det ett ökat invånarantal. En större inflyttning av barnfamiljer kommer att ha en direkt inverkan på verksamheten.

Västerås pastorat består både av tätort och landsbygd. Traditionellt har kopplingen till församlingskyrkan varit starkast på landsbygd. Organisationen i ett stort pastorat innebär en utmaning i att använda gemensamma resurser för att bli starkare samtidigt som den lokala förankringen måste behållas.

Årligen flyttar mer än 10.000 personer från och något fler till Västerås. Rörligheten är en utmaning. Människor förlorar ofta sin kontakt med kyrka och församling i samband med flytt in i nytt sammanhang. Samtidigt finns för församlingen, när människor flyttar in i nybyggda områden, en unik möjlighet

att erbjuda en gemenskap i det nya sammanhanget.

Ovannstående diagram baserar sig på statistik från rapporten Välfärdsindikatorer 2017 som Västerås stad tagit fram och tydliggör den demografiska fördelningen inom Västerås kommun. Diagrammet visar att andelen barn och unga är olika i olika delar av Västerås. Detta påverkar verksamhetsplaneringen. En sak som blivit tydlig är att merparten av stadens gymnasieskolor idag är placerade i det Centrala pastorala området.

EKONOMISKA SKILLNADER

Rapporten Välfärdsindikatorer 2017 visar på att det finns stora skillnader mellan olika bostadsområden inom Västerås vilket kan ha en direkt påverkan på ett jämlikt och hållbart samhälle. Här finns stora diakonala utmaningar. Men också i områden med högre medelinkomster finns ensamhet och ökat antal äldre bland befolkningen som utmaningar.

Hushållens ekonomi har en stor påverkan på individers hälsa och välmående. När det gäller hushållens disponibla inkomst så visar all tillgänglig statistik på de stora ekonomiska skillnaderna som återfinns mellan olika bostadsområden i Västerås. Högst disponibel inkomst finns på Hamre-Talltorp med ett medianvärde på 304 686 kronor¹ per hushåll. Lägst disponibel inkomst har Råby där medianvärdet ligger på 179 308 kronor¹ per hushåll. Vid en jämförelse med nivån på den disponibla inkomsten så finns det stora skillnader mellan bostadsområdena inom Västerås. Störst andel familjer med låg inkomststandard finns på Vallby medan Rönnby har minst andel familjer med låg inkomststandard.

Enligt Västerås stad rapport om Välfärdsindikatorer 2016 så anges att barn som växer upp i ekonomiska utsatta familjer har en ökad risk för sjukdom, dödlighet och skaderisk och mår generellt psykiskt sämre än andra barn.

Sammanfattningsvis så visar omvärldsbeskrivningen med dess statistikmaterial på trender och utmaningar som minskad medlemsutveckling, vilket har en direkt påverkan på pastoratets ekonomi och därmed vår verksamhet. En frågeställning är därmed hur vi kan arbeta för att bromsa denna effekt? Vi behöver redan nu tänka annorlunda så att vi arbetar för goda relationer till församlingsbor som minskar antalet utträden, men vi behöver också göra realistiska bedömningar som hjälper Västerås pastorat att anpassa sin budget till minskad medlemsutveckling. Framtagna underlag visar även på ekonomiska klyftor och utanförskap vilket medför diakonala utmaningar. Utanförskap som innebär att människor har svårt att delta i olika samhälleliga aktiviteter påverkar också deltagandet i gudstjänst, barnverksamhet med mera. Skillnaderna kan i detta avseende vara stora mellan bostadsområden inom Västerås.

Förväntade förändringar i omvärlden ställer pastoratet inför många utmaningar:

1. Det blir ännu mer angeläget att möta människor i alla åldrar så att de upplever Svenska Kyrkan som relevant i deras livssituation.
2. Var finns vi i ett rörligt och föränderligt samhälle? Vi behöver arbeta för att kunna ställa om våra resurser för att finnas i nya bostadsområden och förändra arbetsformer när olika delar av kommunen ändrar struktur och befolkningsammansättning.
3. Hur kan vi ge röst åt de utsatta? Vi ser en ökad isärdragning av samhället och mycket olika ekonomiska villkor i olika delar av Västerås. Diakonins profetiska röst blir viktig, eftersom vi inte kan och ska ersätta samhällets skyddsnet.

¹ Välfärdsindikatorer Västerås 2017 (statistiken avser familjens ekonomiska situation i Västerås under 2015)

4. Svenska kyrkan behövs i integrationsarbete. Kyrkan har alltid varit världsvid och gränsöverskridande. I samverkan med andra måste vi hävda allas lika värde och bidra till öppenhet och generositet i ett mer mångkulturellt samhälle.
5. Kunskapen om kyrkans tro och lära är hos många mycket begränsad. Vi behöver arbeta för att stärka det livslånga lärandet.
6. Minskat antal tillhöriga innebär en stor risk för kyrkans marginalisering. Dessutom innebär vården av vårt kulturarv en allt större ekonomisk belastning när detta ska bäras av allt färre tillhöriga. Medlemsvård och kommunikation i syfte att stärka människors glädje och stolthet över att tillhöra kyrkan måste vara prioriterad verksamhet.

DET PASTORALA PROGRAMMET

Kyrkoordningen säger att syftet med kyrkans grundläggande uppgift är att *människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbredas och skapelsen återupprättas.*

Svenska Kyrkans kärnvärden: Närvaro, Öppenhet och Hopp är viktiga riktninggivare för alla verksamheter och möten som sker inom Västerås pastorat.

GUDSTJÄNST

Inom kyrkohandbokens ram ska församlingarna fira och förnya den allmänna gudstjänsten och därutöver arbeta med nya gudstjänstformer.

Gudstjänsten ska tolka evangeliet idag och svara på människors andliga och existentiella frågor. Ett ledord för gudstjänst ska vara delaktighet. Gudstjänster är huvudgudstjänster, söndags- och veckogudstjänster, samt alla kyrkliga handlingar som firas under veckan i pastoratets församlingar.

I varje pastoralt område firas huvudgudstjänst varje sön- och helgdag. Av dessa är minst 24 st per område huvudgudstjänst med nattvard. I varje församling firas nattvardsgudstjänst minst 12 gånger per år.

Kyrkomusiken, där körverksamheten är en viktig verksamhet, är en del av gudstjänstlivet och ska fungera som uttolkare av det kristna budskapet samt vara inspiration till fortsatt växt i församlingarna.

Ambitionen är ett rikt gudstjänstliv med många olika former och musikaliska uttryck.

UNDERVISNING

I pastoratet ska erbjudas möjligheter till gemenskap, fördjupning och livslångt lärande samt stimuleras till aktivt engagemang och ansvar i församlingens liv. Huvudsyftet är att människor ska upptäcka och förstå sig själva i den kristna berättelsen och leva i den kristna tron.

Arbete pågår med Pastoral för Pedagogiskt arbete. Den pastoralen kommer, liksom Dop- och konfirmandpastoral, vara vägledande för församlingarnas verksamhet.

Ambitionen är att erbjuda olika möjligheter till samtal, undervisning och fördjupning i ett livslångt lärande.

DIAKONI

Diakoni är hela församlingens ansvar och uppdraget är att vara en röst i kyrka och samhälle för de utsatta. Den enskilde är kallad till att vara en kristen i ord och handling.

Ett diakonalt förhållningssätt kännetecknas av:

- Förmåga och vilja att se, bekräfta och återupprätta
- Bemötande grundat på respekt, förtroende, tillgänglighet och närvaro
- Gemenskap byggd på kristen grund, solidaritet och öppenhet.

Pastoratsövergripande är stödet till Västerås stadsmission, verksamheten

inom kyrkans familjerådgivning och kyrkan i högskolan, sjukhuskyrkan samt arbetet på anstalten i Tillberga.

Diakonipastoral är vägledande för arbetet.

Ambitionen är att i samverkan med andra bygga ett socialt hållbart samhälle – arbeta för Guds rike.

MISSION

Mission är att finna vägar till människor som är sökande och nyfikna på kyrkan och vad kristen tro är. Detta sker genom dialog. Därför vill pastoratet stärka medarbetare, förtroendevalda och ideella till ett ambassadörskap för att kunna vara missionerande. En missionerande kyrka är en gränsöverskridande kyrka. Mission är en närvaro i olika lokala sammanhang och aktiviteter. Mission är även kommunikation på andra arenor, såväl analoga och digitala. Som en del av den världsvida kyrkan är församlingarna också delaktiga i internationellt solidaritets- och missionsarbete.

Ambitionen är att många med stolthet ska kunna berätta om Svenska kyrkan i Västerås.

KORT BESKRIVNING AV RESPEKTIVE FÖRSAMLING OCH DESS PROFILER

Pastoratets församlingar och dess profileringar presenteras kort nedan.

CENTRALA PASTORALA OMRÅDET VÄSTERÅS DOMKYRKOFÖRSAMLING

Cityförsamling med stiftets domkyrka som lyfter profilen att vara ett värdshus med fokus på gudstjänst, musik och delande. Församlingen önskar även att arbeta med fyra utvecklingsområden: Plan för frivillighet; Gudstjänstutveckling; Barn, ungdom och familj; samt Medlemsvård och samhälle.

ÖSTRA PASTORALA OMRÅDET VÄSTERÅS BADELUNDA FÖRSAMLING

Stadsdelsförsamling med landsbygd där profilen har särskilt fokus på konfirmander och unga.

Det finns också ett starkt önskemål om en större lokal samhällsnärvaro.

VIKSÄNGS FÖRSAMLING

Stadsdelsförsamling med stor inflyttning och en tydlig geografisk skiljelinje mellan utsatthet och välstånd, där profilen att vara en växtplats för barn och familj prioriteras. Ytterligare tyngdpunkt läggs vid gudstjänstliv utanför kyrkorummets väggar.

KUNGSÅRA FÖRSAMLING

Landsbygdsförsamling med stor inflyttning som vill ha fokus på barn, unga och familj samt etablera verksamhet på det ständigt växande Gäddeholm.

VÄSTRA PASTORALA OMRÅDET VÄSTERÅS LUNDBY FÖRSAMLING

Stadsdelsförsamling (pastoratets största) med stor social utsatthet, och ett visst inslag av landsbygd, vill lyfta flera profiler bland annat barn, unga och familj, samt integration och volontärskap.

I Bäckbydelen av församlingen finns samarbetskyrka med den inomkyrkliga missionsrörelsen EFS. Samarbetet regleras i ett särskilt avtal mellan pastoratet och EFS.

I samverkan med Västerås stift bedrivs Sverigefinskt församlingsarbete med Sparvens kapell som utgångspunkt.

VÄSTERÅS-BARKARÖ, DINGTUNA-LILLHÄRADS OCH RYTTERNE FÖRSAMLINGAR

Landsbygdsförsamlingar med stark inflyttning. Viktigt att svara upp mot de lokala förutsättningarna genom att bland annat profilera arbetet med barn och unga (0-18 år), medveten gudstjänstutveckling inklusive musik- och körverksamhet och att samverka med andra lokala aktörer.

NORRA PASTORALA OMRÅDET

ÖNSTA FÖRSAMLING

Stadsdelsförsamling som vill lyfta profilen församlingsbygge med barn och unga i fokus där ledorden är VäxAnde – SkapAnde – DelAnde.

GIDEONSBERGS FÖRSAMLING

Stadsdelsförsamling med en vision som kan sammanfattas med orden växt, vandring och öppenhet och som har ett särskilt fokus på barn, pilgrimskap och diakoni.

SKERIKE FÖRSAMLING

Stadsdelsförsamling med låg kyrkotillhörighet samt landsbygd, där profilen för församlingen är att samverka och samarbeta på en mångkulturell arena.

NORRBO FÖRSAMLING

Kyrkan mitt i byn – Romfartuna, Haraker och Skultuna – med öppenhet, acceptans, musik och skapande som förtecken.

TILLBERGA FÖRSAMLING

Landsbygdsförsamling med en profil där fokus läggs på barn och unga samt ett generationsöverskridande arbete. Viktigt att jobba med vilken sorts närvaro som församlingen ska ha och därmed fortsätta och fördjupa samarbetet med lokala aktörer.

VERKSAMHETER PÅ ANDRA SPRÅK

Västerås pastorat vill, i möjligaste mån, ge människor möjlighet att fira gudstjänst och få del av kyrkliga handlingar på sitt eget språk. Med ökad invandring finns idag många olika kyrkor och samfund i Västerås. Pastoratet bidrar, genom utlåning och uthyrning av kyrkor och församlingshem, till dessa kyrkors möjlighet att samla sina församlingar.

Pastoratet bedriver i nuläget följande verksamhet:

1. Sverige Finskt arbete i Sparvens kapell.
2. Regelbundna gudstjänster på engelska i Domkyrkan.
3. I samarbete med Västerås stift tolkas vid särskilda tillfällen gudstjänster till teckenspråk.
4. I det diakonala arbetet med EU-migranter används tolkhjälp från Västerås stad.
5. Under flera år har bedrivits ett projekt i Bäckbykyrkan riktat till farsitalande. Detta arbete ingår nu som en del av den ordinarie verksamheten.

BARNKONSEKVENSPANALYS

I kristen tro intar barnen en särställning och de behöver särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet. (KO Första avdelningens inledning)

I Västerås pastorat sker barnkonsekvensanalys av de förslag till beslut som AU lägger till Kyrkorådet och de förslag till beslut som Kyrkorådet sedan föreslår Kyrkofullmäktige. Även i andra beslut som fattas, exempelvis av församlingsråd eller löpande av medarbetare, ska beslutets påverkan på barnen beaktas. Vidare sker barnkonsekvensanalys inför större ombyggnationer och

UTVECKLINGSOMRÅDEN 2019–2022

FAMILJ, BARN OCH UNGA

För att bygga en grund för en aktiv kyrka nu och i framtiden vill Västerås pastorat satsa på:

- 1...kontakter med församlingsbor som skapar relationer över tid.
- 2...gudstjänster som möjliggör växt.
- 3...grundläggande kristen undervisning.
- 4...diakoni bland barn, unga och deras familjer.

RESURSMEDVETENHET

Västerås pastorat vill genom ett strategiskt och långsiktigt arbete använda resurserna på ett klokt sätt, utveckla sätt att öka intäkter och få budgeten i balans.

Detta sker bland annat genom:

- 1...färdigställande av lokalförsörjningsplan och arbete med att utifrån den planen vidta åtgärder.
- 2...löpande se över och vid behov förändra innehåll i tjänster i personalstat.
- 3...Löpande ekonomisk uppföljning och tät dialog mellan pastoratets ekonomiavdelning och medarbetare med ekonomiskt ansvar samt med AU och KR.

IDEELLA MEDARBETARE

Utifrån det allmänna prästadömet som en del av kyrkans lutherska identitet vill Västerås pastorat:

- 1...rusta och utbilda medarbetare för att strategiskt och engagerat möjliggöra en större delaktighet.
- 2...rusta och utbilda ideella medarbetare till ökat ansvarstagande i församlingarna.
- 3...fördjupa dialogen med församlingsråden för ökat ideellt engagemang.

KOMMUNIKATION

Kommunikation ska locka till ett möte med den Kristus som räcker förlåtelse och välsignelse. Kommunikation är ett verktyg för mission.

Förändrade kommunikationsmönster ger nya möjligheter och utmaningar.

Kommunikationen ska syfta till att skapa relation över tid med västeråsborna och:

- 1...stärka ambassadörskapet hos engagerade medlemmar.
- 2...öka lusten att möta kyrkans verksamhet.
- 3...motivera medlemskapet för att få människor att stanna kvar eller att träda in i kyrkan.

SVENSKA KYRKAN VÄSTERÅS
BOX 5, 721 03 VÄSTERÅS
TELEFON: 021-81 46 00
WWW.SVENSKAKYRKAN.SE/VASTERAS

Svenska kyrkan
VÄSTERÅS